

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА**

**Факультет журналістики, реклами та видавничої справи
Кафедра періодичної преси та медіаредагування**

УКРАЇНСЬКІ МЕДІА НА БАЛКАНАХ

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ТА ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 061 «ЖУРНАЛІСТИКА»**

**Одеса
Видавець С. Л. Назарчук
2024**

УДК 316.77:070

У454

Укладач:

Є. М. Блінов, старший викладач кафедри періодичної преси та медіа-редагування Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Рецензенти:

Мірошниченко В. О. – кандидат економічних наук, доцент кафедри нових медіа та медіадизайну Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

Мосійчук Т. Є. – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри періодичної преси та медіаредагування Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Рекомендовано до друку

*вченою радою факультету журналістики, реклами та видавничої справи
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
Протокол №2 від 30 жовтня 2024 року*

Українські медіа на Балканах : методичні вказівки та завдання до
У454 практичних занять для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти спеціальності 061 «Журналістика» / уклад. Є. М. Блінов.
Одеса : Видавець С. Л. Назарчук, 2024. 30 с.

Методичні вказівки містять мету та завдання курсу «Українські медіа на Балканах», тематику практичних занять, завдання із самостійної роботи та питання для самоконтролю. Видання містить список рекомендованої літератури.

Для здобувачів вищих навчальних закладів, що навчаються за спеціальністю 061 «Журналістика».

УДК 316.77:070

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН.....	5
ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	7
САМОСТІЙНА РОБОТА.....	23
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	25
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	27
РОЗПОДІЛ БАЛІВ.....	29

ВСТУП

Дисципліна «Українські медіа на Балканах» є предметом вивчення здобувачів денної та заочної форми навчання першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 061 «журналістика» та вивчається протягом одного семестру. Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 90 год., із них 8 год. – лекційні заняття, 28 год. – практичні заняття, 54 год. – самостійна робота. Підсумковий контроль – залік.

Мета: сформувати уявлення про функціонування українських засобів масової інформації в державах Балканського регіону.

Завдання:

- формування уявлень у здобувачів щодо історії українських медіа, діяльності видатних журналістів та науковців у балканських країнах;
- ознайомлення з роботою редакцій українських ЗМІ на Балканах;
- формування умінь і навичок аналізу контенту українських медіа Балканського регіону.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- процеси формування української медіаспільноти на Балканах;
- сучасний стан функціонування українських редакцій у балканських державах;
- роль журналістики у промоції національних інтересів у Балканському регіоні.

вміти:

- аналізувати історичні та політичні аспекти виникнення та розвитку українських медіа на Балканах;
- орієнтуватися у медіасередовищі балканських країн;
- здійснювати пошук інформації та аналіз українських ЗМІ в балканських державах.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Змістовий модуль 1. Історичні та культурні зв'язки між Україною та балканськими державами. Українська журналістика в Болгарії.

Тема 1. Балкани: історія та сьогодення. Народи Балканського півострова та їх зв'язки з Україною. Балканістика як наука. Політичні та культурні інтереси України на Балканах.

Тема 2. Українська публіцистика в Болгарії. Історичні зв'язки українців та болгар. Михайло Драгоманов: болгарський період видатного діяча. Стаття «Чудацькі думки про українську національну справу»: погляд у час боротьби за свободу та незалежність України.

Тема 3. Історія та сучасність українських медіа в Болгарії. Друковані видання українців у Болгарії у період між світовими війнами. Часописи доби УНР «Українсько–български Преглед» та «Українсько слово». Онлайн–видання «Українски вести»: тематика та проблематика сьогодення.

Тема 4. Українське телебачення в Болгарії. Випуски новин українською мовою в ефірі Болгарського національного телебачення у період російсько–української війни. Жанрові та тематичні особливості українського мовлення.

Змістовий модуль 2. Українські медіа на Західних Балканах.

Тема 5. Українські друковані медіа в Сербії. Українська емігрантська періодика колишньої Югославії. Видання УРСР та незалежної України на теренах СФРЮ. Часопис Союзу русинів–українців Сербії «Голос Союзу». Видання «Рідне слово» — сучасна газета українців Сербії. Жанри, тематика, проблематика публікацій.

Тема 6. Видання русинської спільноти Сербії. Русини в Україні та на Балканах. Часопис «Руске слово». Молодіжний часопис «МАК». Жанри, тематика, проблематика публікацій.

Тема 7. Українська преса в Хорватії. Українська та русинська спільнота в Хорватії. Українські хорватські видання. Часопис «Вісник української

громади в Хорватії». Часопис «Нова думка». Часопис «Слово Кобзаря». Жанри, тематика, проблематика публікацій.

Тема 8. Українське телебачення в Сербії та Хорватії. Історія телерадіомовлення українською мовою. Телевізійна програма «Українська панорама» в Автономному Краї Воєводина (Сербія). Програма мовлення національних меншин Хорватії «Призма». Жанрові та тематичні особливості телепрограм.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1. Ознайомлення з історією та сьогоденням балканських країн. Написання огляду про балканську державу

(2 години)

Обрати будь-який населений пункт будь-якої країни Балканського півострову (за винятком тих, які відвідували). Дослідити його, спираючись на дані відкритих джерел. Створити огляд з точки зору мандрівника, який відвідав (чи планує відвідати) відповідне місто (селище, село та ін.).

Створити перелік запитань до цікавої особистості, що мешкала у зазначеному населеному пункті, з метою написання умовного інтерв'ю (тип інтерв'ю – за бажанням здобувача). Зберегти роботу в гугл-класі

Практичне заняття 2. Обговорення оглядів про балканські держави

(2 години)

Читання та обговорення створених оглядів.

Практичне заняття 3. Аналіз статті М. Драгоманова «Чудацькі думки про українську національну справу» (I-III частини)

(2 години)

Проаналізувати першу, другу та третю частини зазначеного твору.

Кожну частину дослідити у двох напрямках: історичному (розглянути історичний аналіз та висновки Драгоманова) та стилістичному (визначити логіку побудови кожної частини, створити словник українських слів та виразів, які не використовуються у сучасній мові – до 20 одиниць).

Здобувач має письмово:

1. Тезово викласти основні ідеї Драгоманова та їх підґрунтя (напр., висновок щодо X зроблено на підставі аналізу подій у країні N/полеміки з критиком M).

2. Навести словник українських слів та виразів, які не використовуються у сучасній мові.

3. Створити коментар з власною оцінкою висновків Драгоманова, врахувавши реалії сьогодення та особисті переконання здобувача.

Зберегти у гугл-класі лише ПЕРШУ та ДРУГУ частини письмового завдання. ТРЕТІЙ пункт (власний коментар) стане частиною загального аналізу всієї статті, якій буде здійснено здобувачами на практичному занятті 4.

Практичне заняття 4. Аналіз статті М. Драгоманова «Чудацькі думки про українську національну справу» (IV–VI частини)

(2 години)

Проаналізувати четверту, п'яту та шосту частини зазначеного твору.

Кожну частину дослідити у двох напрямках: історичному (розглянути історичний аналіз та висновки Драгоманова) та стилістичному (визначити логіку побудови кожної частини, створити словник українських слів та виразів, які не використовуються у сучасній мові – до 20 одиниць).

Здобувач має письмово:

1. Тезово викласти основні ідеї Драгоманова та їх підґрунтя (напр., висновок щодо Х зроблено на підставі аналізу подій у країні N/полеміки з критиком M).

2. Навести словник українських слів та виразів, які не використовуються у сучасній мові (тільки ті, які не були зафіксовані на практичному занятті 3).

3. Створити загальний коментар усієї статті (включатиме коментар з пр. 3 та 4) з власною оцінкою висновків Драгоманова, врахувавши реалії сьогодення та особисті переконання здобувача.

4. Створити перелік запитань для інтерв'ю з М. Драгомановим. Вид та тема інтерв'ю – на вибір здобувача (проблемне, портретне та ін.).

Зберегти роботу у гугл-класі.

Драгоманов М. Вибрані праці: <http://litopys.org.ua/drag/drag.htm>

Практичне заняття 5. Аналіз окремих публікацій видань «Українсько–български Преглед» та «Українско слово»

(2 години)

Створити мінігрупу та обирають для дослідження номер видання «Українско слово» (1919 рік)

УВАГА! Публікації створено болгарською. Завдання не містить вимоги дослівного перекладу! Ціль здобувача – зрозуміти загальний сенс матеріалу. Для перекладу ключових слів можна застосовувати усі наявні інструменти, доступні в глобальній мережі.

Обрати для дослідження один номер видання «Українско слово» (1919 рік, № 1-4, стор. 19-175).

Письмова робота містить такі пункти:

1. Номер та дата випуску, обраного для дослідження.
 2. Назви та (за наявності) автори усіх публікацій випуску.
 3. Кількість ілюстрацій у випуску, їхні назви (за наявності).
 4. Назва та (за наявності) автор 1 публікації, обраної для детального аналізу.
- Обсяг публікації має становити щонайменше 2 сторінки.
5. Тема та стислий зміст (до 7 речень) публікації.
 6. Основні проблеми, порушені в публікації.
 7. Ефект публікації (вплив на аудиторію).
 8. Коментар (аналіз доступності викладення, актуальність теми, значущість отриманої інформації для подальшої дослідницької або журналістської роботи).

Зберегти роботу в гугл-класі.

Обов'язково вказати прізвища здобувачів, які працювали у мінігрупі.

Практичне заняття 6. Аналіз онлайн-видання «Українски вести»: рубрики, жанри, тематика, проблематика сьогодення

(2 години)

УВАГА! Більшість публікацій створено болгарською мовою. Завдання не містить вимоги дослівного перекладу! Ціль здобувача – зрозуміти загальний сенс матеріалу. Для перекладу ключових слів можна застосовувати усі наявні інструменти, доступні в глобальній мережі. В мобільній версії видання доступний український переклад.

Етапи письмової роботи.

1 етап.

Описати дизайн сучасного видання «Українски вести» (детально – першу сторінку). Перерахувати рубрики, зазначити дати й заголовки 1-2 останніх публікацій у кожній з них.

Посилання: <https://ukrpressbg.com/>

2 етап.

Проаналізувати 4 публікації у розділі «Діаспора».

Вказати дати, заголовки, тематику, проблематику, головних героїв, визначити актуальність та ефект публікацій.

Посилання: <https://ukrpressbg.com/category/%d0%b4%d1%96%d0%b0%d1%81%d0%bf%d0%be%d1%80%d0%b0/>

3 етап.

Проаналізувати 4 публікації у розділі "Амбасада".

Вказати дати, заголовки, тематику, проблематику, головних героїв, визначити актуальність та ефект публікацій.

Посилання: <https://ukrpressbg.com/category/%d0%b0%d0%bc%d0%b1%d0%b0%d1%81%d0%b0%d0%b4%d0%b0/>

4 етап.

Визначити 4 героїв публікацій, які здалися здобувачу найцікавішими, дати їм стисло характеристику. Пояснити вибір.

Зберегти роботу в гугл-класі.

Приклад публікації з розділу «Діаспора»

СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ ПРОВІВ РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Торонто, 29 жовтня 2024.

Минулої суботи, 26 жовтня, Світовий конгрес українців (СКУ) провів Річні загальні збори у віртуальному форматі. На зборах були присутні 140 делегатів і гостей від 56 організацій із 33 країн світу. Офіційна частина зборів розпочалась з гімну України та молитви, яку провів владика Степан Сус – Голова Пасторально-міграційного відділу Української греко-католицької церкви (УГКЦ). Міністр закордонних справ України Андрій Сибіга привітав учасників зборів і подякував за важливу підтримку, яку СКУ надавав і продовжує надавати Україні. «Зараз той момент коли вчасні, сильні та історичні рішення можуть зірвати імперіалістичні плани Кремля, примусити до завершення агресії та відновлення справедливого миру, – сказав він. – Українська всесвітня спільнота – це потужна сила, яка щоденно працює з іноземними урядами та суспільствами, заради досягнення нашої спільної мети – всеосяжного, справедливого та сталого миру в Україні. Дякую кожному та кожній з вас за цю невтомну працю». Відеопривітання надіслала Ірина Ключковська – директорка Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою. Вітальний лист для СКУ також надійшов від Національного університету “Острозька академія”. Головував на річних зборах Микола-Мирослав Петрецький – очільник Союзу українців Румунії (СУР), віце-президент СКУ в регіоні Східної Європи. Збори погодили звіт президента СКУ Павла Грода, який віддзеркалив основну працю СКУ протягом минулого періоду, зокрема внесок у підтримку Збройних сил України, адвокаційну працю та розбудову спроможних українських громад. Він подякував учасникам зборів за постійний внесок і підтримку. «Відчуваю, що ми є одна світова українська громада, єдиний об'єднаний провід, і це дає нам насагу далі працювати. Всюди, де є наші українські громади, ми маємо наші спільні цілі – перемога, відбудова України й сильний український світ», – сказав пан Павло. Делегати та гості Річних зборів вшанували пам'ять Першого віце-президента СКУ Стефана Романіва. Президент СКУ оголосив про започаткування Фонду імені Стефана Романіва на підтримку наступного покоління лідерів у діаспорі, а також нагороди імені Стефана Романіва для лідерів діаспори віком до 30 років. (УВести)

Приклад публікації з розділу «Амбасада»

ПРОФ. ІРИНА МАТЯШ ПРОЧИТАЛА ЛЕКЦІЮ БОЛГАРСЬКИМ
СТУДЕНТАМ-ІСТОРИКАМ ПРО БОЛГАРІЮ ТА УНР

Софія, 31 жовтня 2024.

Учора проф. д-р Ірина Матяш зустрілася зі студентами історичного факультету Софійського університету “Св.Климент Охридський” і прочитала їм лекцію про болгарського професора Івана Шишманова – посла Царства Болгарія в УНР у 1918 р. Зустріч організував цей університет за сприянням посольства України в Болгарії. Пані Ірину прийняло й керівництво вузу.

Після підписання Берестейського мирного договору у березні 1918 р. Болгарія, як іще п'ять держав, визнала УНР і цар Фердинанд вирішив відправити в Україну послом проф. Шишманова. Підстав зупинитися на відомому вченому він мав багато, зокрема, Шишманов – зять Михайла Драгоманова, який викладав тут новітню історію, перший в Болгарії славіст та україніст, окрім іноземних, знав російську і трохи українську мову, був прихильником незалежності України, мав друзів та колег не лишень в Києві. У своїй розповіді проф. Матяш зупинилася на піврічному перебуванні Шишманова в Києві, коли в Україні уже був гетьманат. За оцінкою вченої, професор чудово впорався зі своїми дипломатичними обов'язками, хоча й не був дипломатом від кар'єри. У задумах болгарина було якомога швидше розбудувати політичні, економічні, наукові та культурні стосунки з УНР. Шишманов вважав, що для цього є усі підстави, бо за ментальністю болгар та українці є близькими. Пані Ірина опрацювала величезний масив інформації про життя, наукову та дипломатичну роботу Шишманова, що дозволило їй оперувати цікавими фактами, деталями, і це зробило лекцію вельми цікавою. Насамкінець вона у відповідь на запитання прокоментувала події на поведінку великих сил у добу УНР і зараз, коли Україна протидіє російській навалі. Керівництво історичного факультету подякувало проф. Ірині Матяш за змістовну лекцію, а студенти – бурхливими оплесками. Хтозна, може, когось з них зацікавить історія болгарсько-українських стосунків, бо роботи у цій сфері є ще чимало. Лекцію пані Ірини перекладала д-р ст. ас. Райна Камберова – викладач української мови відділення україністики Софійського університету, представниця першого випуску україністів цього вузу. (УВести) Наша довідка: Проф. Ірина Матяш є провідним науковим співробітником відділу історії міжнародних відносин та зовнішньої політики України Інституту історії України Національної академії наук України. Серед чисельного наукового доробку професорки є й праця “Українсько-болгарські відносини: офіційна культурна дипломатія (1918-1944)”, яку вона підготувала у співавторстві з доктором Анною Тертичною – нині заступницею посла України в Болгарії, та доктором Інною Манасієвою з Інституту історичних досліджень Болгарської академії наук.

Практичне заняття 7. Аналіз програми «Новини по БНТ на українски език»: тематика та проблематика

(2 години)

Проаналізувати 2 випуски програми «Новини по БНТ на українски език» («Новини по БНТ українською мовою») – один випуск за 2023 та один випуск за 2024 рік за вказівкою викладача – та заповнити форму, розміщену в доданому файлі.

Зберегти роботу в гугл-класі.

Практичне заняття 8. Аналіз газети «Рідне слово»: тематичні особливості видання до повномасштабного вторгнення Росії

(2 години)

Створити мінігрупу та проаналізувати «Рідне слово» – видання Національної ради української національної меншини Сербії (будь-який номер за 2021 рік).

УВАГА! Низку публікацій створено сербською мовою. Завдання не містить вимоги дослівного перекладу! Ціль здобувача – зрозуміти загальний сенс матеріалу. Для перекладу ключових слів можна застосовувати усі наявні інструменти, доступні в глобальній мережі.

Посилання на видання:

<https://www.ridneslovo.co.rs/%d1%80%d0%b8%d0%b4%d0%bd%d0%b5-%d1%81%d0%bb%d0%be%d0%b2%d0%be-3/>

Етапи письмової роботи.

1 етап.

Робота в групі.

Зазначити вихідні дані (назва, засновник, головний редактор, наклад), кількість сторінок, кількість рубрик (вказати всі), кількість публікацій. Проаналізувати дизайн, ілюстративний матеріал, тематику.

2 етап.

Індивідуальна робота.

Кожному здобувачу обрати 1 публікацію за власним бажанням та проаналізувати її: мова, заголовок, автор, тема, проблема, ефект, ілюстрації (кількість, якість, сюжетність).

Зберегти роботу (один файл від мінігрупи) в гугл-класі. Обов'язково вказати прізвища здобувачів, які працювали у мінігрупі.

Практичне заняття 9. Аналіз газети «Рідне слово»: рубрики, жанри, тематика, проблематика випусків за 2024 рік

(2 години)

Створити мінігрупу та проаналізувати «Рідне слово» – видання Національної ради української національної меншини Сербії за 2024 рік (за вказівкою викладача).

УВАГА! Низку публікацій створено сербською мовою. Завдання не містить вимоги дослівного перекладу! Ціль здобувача – зрозуміти загальний сенс матеріалу. Для перекладу ключових слів можна застосовувати усі наявні інструменти, доступні в глобальній мережі.

Посилання на видання:

<https://www.ridneslovo.co.rs/%d1%80%d0%b8%d0%b4%d0%bd%d0%b5-%d1%81%d0%bb%d0%be%d0%b2%d0%be-3/>

Етапи письмової роботи.

1 етап.

Зазначити вихідні дані (назва, засновник, головний редактор, наклад), кількість сторінок, кількість рубрик (вказати всі), кількість публікацій. Проаналізувати дизайн, ілюстративний матеріал, жанри, тематику.

2 етап.

Спираючись на власне дослідження з практичного заняття № 8, здійснити порівняльний аналіз випусків до та після повномасштабного вторгнення: обсяг випусків, дизайн, рубрики, жанри, тематика, ілюстрації.

Зберегти роботу (один файл від мінігрупи) в гугл-класі. Обов'язково вказати прізвища здобувачів, які працювали у мінігрупі.

Практичне заняття 10. Аналіз видання «Руске слово»: рубрики, жанри, тематика, проблематика

(2 години)

Створити мінігрупу та проаналізувати «Руске слово» – видання

Національної ради русинської національної меншини Сербії (будь-який випуск за 2023 рік).

УВАГА! Публікації створено русинською мовою (русинським варіантом української). Завдання не містить вимоги дослівного перекладу! Ціль здобувача – зрозуміти загальний сенс матеріалу. Для розуміння ключових слів можна застосовувати усі наявні інструменти, доступні в глобальній мережі.

Посилання на видання: <https://issuu.com/ruskeslovo2015>

Етапи письмової роботи.

1 етап.

Зазначити вихідні дані (назва, засновник, головний редактор, наклад), кількість сторінок, кількість рубрик, кількість публікацій. Проаналізувати дизайн та ілюстративний матеріал.

2 етап.

Обрати 1 матеріал (обсяг – не менше 25 рядків) для детального аналізу: рубрика, заголовок, автор, тема, стислий зміст, жанр, проблема (за наявності).

Зберегти роботу (один файл від мінігрупи) в гугл-класі. Обов'язково вказати прізвища здобувачів, які працювали у мінігрупі.

Практичне заняття 11. Аналіз молодіжного часопису «МАК»: рубрики, жанри, тематика, проблематика

(2 години)

Створити мінігрупу та проаналізувати «МАК» – видання установи «Руске слово», Сербія (будь-який випуск за 2023 рік).

УВАГА! Публікації створено русинською мовою (русинським варіантом української). Завдання не містить вимоги дослівного перекладу! Ціль здобувача – зрозуміти загальний сенс матеріалу. Для розуміння ключових слів можна застосовувати усі наявні інструменти, доступні в глобальній мережі.

Посилання на архів видання:

<https://www.ruskeslovo.com/%D0%BC%D0%B0%D0%BA-%D0%B0%D1%80%D1%85%D0%B8%D0%B2%D0%B0/>

Коротка історія часопису:

<https://www.ruskeslovo.com/%d1%80%d1%83%d1%81%d0%ba%d0%b5-%d1%81%d0%bb%d0%be%d0%b2%d0%be/>

Етапи письмової роботи.

1 етап.

Зазначити вихідні дані (назва, засновник, головний редактор, наклад), кількість сторінок, кількість рубрик, кількість публікацій. Проаналізувати дизайн та ілюстративний матеріал.

2 етап.

Обрати 1 матеріал для детального аналізу: рубрика, заголовок, автор, тема, стислий зміст, жанр, проблема (за наявності).

Зберегти роботу (один файл від мінігрупи) в гугл-класі. Обов'язково вказати прізвища здобувачів, які працювали у мінігрупі.

Практичне заняття 12. Аналіз часопису «Слово Кобзаря»: рубрики, жанри, тематика, проблематика

(2 години)

Створити мінігрупу та проаналізувати часопис «Слово Кобзаря» (випуск 9 за 2024 рік).

Етапи письмової роботи.

1 етап.

Зазначити вихідні дані (назва, видавець, головний редактор), кількість сторінок, кількість публікацій. Проаналізувати тематику, дизайн та ілюстративний матеріал.

2 етап.

Обрати матеріал / матеріали для детального аналізу (обсягом – щонайменше 1 шпальта): заголовок, автор, тема, стислий зміст, жанр,

проблема (за наявності).

Зберегти роботу (один файл від мінігрупи) в гугл-класі. Обов'язково вказати прізвища здобувачів, які працювали у мінігрупі.

Приклади публікацій у часописі «Слово Кобзаря»

У ХОРВАТСЬКОМУ КАТОЛИЦЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ВІДКРИЛИ ВИСТАВКУ «НЕВИДАНИХ ДИПЛОМІВ», ПРИСВЯЧЕНУ ЗАГИБЛИМ УКРАЇНСЬКИМ СТУДЕНТАМ

У середу, 24-го січня 2024-го року, в Хорватському католицькому університеті відбулося відкриття виставки «Невидані дипломи», присвяченої студентам, які загинули внаслідок російської агресії проти України. Ініціатором проекту «Невидані дипломи» є Українсько-канадська студентська спілка, а у створенні виставки взяло участь понад 50 авторів – студентів з України та сусідніх країн, які хотіли ще більше вказати на трагічний вимір втрати життя, особливо молодих життів внаслідок російського вторгнення в Україну. Окрім Хорватського католицького університету, виставка була представлена у понад 45-ти університетах світу, зокрема в Японії, Австралії, Канаді, Данії, Ірландії, Норвегії, США та Індії. Виставку відкрив ректор Хорватського католицького університету проф. доктор філософії Желько Таніч та студент факультету комунікацій з Українського Католицького Університету – Михайло Дзюбій, який також є одним із авторів виставки та зараз перебуває на Erasmus обміні в Хорватському католицькому університеті. У своєму зверненні ректор Таніч зазначив, що найкраще було б, щоб ця виставка взагалі не відбулася, якби внаслідок російської агресії проти України не було загиблих студентів. «На цій виставці, на перший погляд, красиві, молоді, усміхнені люди, щасливі від отримання дипломів, але це перше враження зникає, щойно ми бачимо хлопців у військовій формі та читаємо перші речення експонатів. Виставка демонструє смуток – смуток за втраченими молодими життями, за болем, який пережили їхні родини, за втратою, яку пережили їхні друзі, викладачі та всі близькі їм люди. Тому про це потрібно говорити і усвідомлювати, що війна в Україні все ще є, що вона

все ще триває. Наближається 24-те лютого і друга річниця війни в Україні. Ця виставка працюватиме до кінця лютого, цілий місяць, щоб усі, хто прийде до університету, могли подивитись на виставку і зрозуміти, як нам пощастило, що наші студенти навчаються спокійно, мирно, що у нас проводяться урочисті церемонії, на яких ми вручаємо дипломи студентам. Для нас велика честь мати можливість приймати цю виставку, і таким чином ми можемо показати, наскільки ми усвідомлюємо всі труднощі, які приносить війна, і наскільки ми підтримуємо Україну в її зусиллях знову стати країною миру, і з цієї нагоди Хочу подякувати нашому студенту Михайлу за ініціативу відкриття виставки саме в нашому університеті», – зазначив ректор. Студент Михайло Дзюбій, який також є одним із авторів виставки, коротко виділив дві головні мети цієї виставки: «Перша мета цієї виставки – щоб наші колеги ніколи не були забуті, тому що люди справді вмирають лише тоді, коли про них перестають пам'ятати. Ще одна мета – продовжувати постійну підтримку України в її боротьбі з російською агресією. Тож не забувайте загиблих і продовжуйте підтримувати живих», – підсумував Дзюбій. На виставці представлено 36 дипломів, фотографії та короткі історії про життя, мрії та прагнення студентської молоді, яка загинула внаслідок російської агресії проти України.

ДЕНЬ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ 2024-ГО РОКУ

22-го січня ми відзначаємо одне із знакових свят української держави – День Соборності України. 22-го січня – особлива дата в історії України. У цей день ми відзначаємо два важливих свята – проголошення Української Народної Республіки та Акт Об'єднання українських земель. 106 років тому, 22-го січня, українці проголосили незалежність своєї держави і створили Українську Народну Республіку, а рівно через рік відбувся Акт злуки УНР і ЗУНР. День Соборності України – це свято на честь проголошення першої Незалежності та Акту Злуки Української Народної Республіки (УНР) та Західно-Української Народної Республіки (ЗУНР). 22-го січня 1918-го року незалежність була проголошена IV-м Універсалом Української Центральної

Ради, а через рік, в 1919-му році, в цей же день на Софійській площі у Києві відбулося офіційне об'єднання Української Народної Республіки і Західно-Української Народної Республіки. Так вперше за багато століть історичні українські регіони об'єдналися в одну державу. «Однині воєдино зливаються століттями одірвані одна від одної частини єдиної України – Західноукраїнська Народна Республіка (Галичина, Буковина, Угорська Русь) і Наддніпрянська Велика Україна. Здійснились віковічні мрії, якими жили і за які умирали кращі сини України. Однині є єдина незалежна Українська Народна Республіка», – говорилося в універсалі.

Практичне заняття 13. Аналіз часопису «Нова думка»: рубрики, жанри, тематика, проблематика

(2 години)

Створити мінігрупу та проаналізувати часопис хорватських русинів «Нова думка» (випуск 1 (239) за 2024 рік).

УВАГА! Публікації створено русинською (русинським варіантом української) та хорватською мовами. Завдання не містить вимоги дослівного перекладу! Ціль здобувача – зрозуміти загальний сенс матеріалу. Для перекладу ключових слів можна застосовувати усі наявні інструменти, доступні в глобальній мережі.

Етапи письмової роботи.

1 етап.

Зазначити вихідні дані (назва, видавець, головний редактор, наклад), кількість сторінок, кількість публікацій. Проаналізувати тематику, дизайн та ілюстративний матеріал.

2 етап.

Обрати матеріал / матеріали для детального аналізу (обсягом – щонайменше 1 шпальта): заголовок, автор, тема, стислий зміст, жанр, проблема (за наявності).

Зберегти роботу (один файл від мінігрупи) в гугл-класі.

Обов'язково вказати прізвища здобувачів, які працювали у мінігрупі.

Приклади публікацій у часописі «Нова думка»

АДВЕНТ У ЗАГРЕБЕ

На поволанку Михайла Тимка, Представителя рускей националней меншини Городу Загребу, 16. децембра 2023. року, з нагоди крачунских збуваньох, члени оркестру, старшей шпивацкей групи та двох дзецинских шпивацко-танєчних групох Дружтва „Руснак“ у провадзеню родичох, старших членох и секретарки Наталиї Гнатко, одпутовали на Адвент до Загребу. Як госц, у групи була и председателька МО Петровци Агнетка Иван. За розлику од потерашніх одходох на рижни наступи и стретнуца, тото путованє до Загребу було на гайзибану, та за веліх, а окреме за наймладших, була то и перша нагода такому путованю, за котре велі гваря же буду длуго паметац. Групу Дружтва „Руснак“ од 44 членох пан Тимко перше привитал на главней гайзибанскей станіци, а вєц у поради з директором о. Даниелом Вранешевичом, и у Конкатедрали святих Кирила и Метода. После привитних словох и кратшей бешеди о самей церкви, члени шицких групох Дружтва „Руснак“ представели ше зоз шпиваньом трох руских народних колядох, а младши дзеци и винчовали. У церкви було и приємне стретнуце з Петровчаньом, а тераз богословом Михаелом Бурчаком, котри ту на школованю. После колядованя, у предводзеню пана Тимка, було розпатранє и Сакралного музею Грекокатолицкей семинариї, а потим одход на Адвент. Вшадзи ше ишло пешо, та було нагоди за видзиц и розпатрац вельо того цо по тераз велі могли лєм пречитац у учебнікох и школских лектирох. Видзели, а велі ше и сликовали коло памятника краля Томислава, бана Йосипа Єлачича, греческого дзела, шестинского амрелу, на Марковей площі, а вєц шейтаюци ше по Зринєвцу розпатрали Адвент у Загребе. Час швидко прешол, та и час за врацанє на гайзибанску станіцу. У гайзибану було досц часу за преприповеданє видзеного и дожитого. Путованє на тото стретнуце и културну програму, та єдзенє и окрипенє оможлівєнє зоз финансових средствох Совиту за национални меншини РГ.

Наталиа Гнатко

ОТРИМАНА СХАДЗКА СОВИТУ И РЕДАКЦІЇ НОВЕЙ ДУМКИ

Пияток, 16. фебруара на 10 годзин, у просторийох Союзу Русинох РГ у Вуковаре отримана перша тогорочна схадзка Совиту и редакції Новей думки зоз шлідуюцим Дньовим шором: 1. Звит о работи у прешлим 2023. року 2. План и програма работи за 2024. рок 3. Рижне Од членох Совиту и редакції були присутни председателька Совиту др Оксана Тимко Дітко, член Совиту паноец Владимир Седлак, член редакції Леся Мудри, главна и одвичательна редакторка Вера Зелінац и секретар Союзу Русинох РГ Звонко Костелник. Схадзку отворела и привитала учашнікох председателька Совиту Новей думки др Оксана Тимко Дітко и дала слово главней и одвичательней редакторки Вери Зелінац. Редакторка поднесла кратки роботни и кратки финансови звит наших виданьох у прешлим року. Шицки шейсц числа

Новей думки, штири числа Венчика, пейц авторски кніжки и літопис Думки з Дунаю вишли у заданих рокох и виплацени гонорари по 31. децембер, зоз чим нашо обовязки спрам Совиту за национални меншини РГ у целосци виконати у сегменту информования и видавательства. Цо ше дотика финансийох, трошки ше уклупели до достатих средствох. За 2024. рок послани прияви за софинансованє наших виданьох на конкурс Совиту за национални маншини РГ у истим обсягу як и влонї, цо значи 6 числа Новей думки, 4 числа Венчика, літопис Думки з Дунаю и 5 авторски твори хтори сцигли на наш Конкурс. Редакторка членом Совиту и редакції НД потолковала хтори зме авторски твори послали. Под точку рижне уключели ше присутни зоз розличнима предкладами. Спрам словох Звонка Костелника, требало би ше утвердзиц яки можлівосци же би ше голем на пол роботного часу заняла млада особа хтора би превжала редакторски, а з часом и други роботи у Союзу, понеже обективно наш кадер старее и уж є недалеко од одходу до пензії. Цо ше дотика нових рубрикох за тот рок, Леся Мудри, член редакції, предложела же бизме у тим року мали рубрику о успишних наших младих у жеми и иножемстве. Паноец Владимир Седлак бешедовал о одгуку наших часописох при младшей чительней публики, хтори ше пре младих сотруднікох злєпшує, та младим треба понукнуц цо вецей простору. Незаобиходне питанє бул и квалитет фотографийох на насловних бокох, хтори не вше задовольюючи, та би ше о тим требало водзиц рахунку у цо векшей мири. Остава нам лем лапиц ше до роботи и видзиц кельо нам средста за тот рок обезпечи Совит за национални меншини РГ, хтори нашо програми спрам їх критериюмох прешли, та ше намагац витворйовац их и надалей.

Вера Зелинац

Практичне заняття 14. Аналіз програми «Українська панорама»: тематика та проблематика

(2 години)

Створити мінігрупу та проаналізувати випуск телепрограми «Українська панорама» (Сербія) за листопад 2024 року.

УВАГА! Окремі фрагменти відеосюжетів створено сербською мовою. Потрібно аналізувати україномовний контент.

Посилання на YouTube-канал телепрограми:

<https://www.youtube.com/@UkrainciRTV/videos>

Етапи письмової роботи.

1 етап.

1) Дослідити кількість та зміст сюжетів (тема, проблема – за наявності, герої, ефект).

2) Вирахувати, яку частину програми становить україномовний контент (у хвиликах).

3) Зробити висновок про специфіку та актуальність тематики, доступність викладення, сильні та слабкі сторони телепрограми.

2 етап.

Презентувати аналіз випуску.

Зберегти роботу (один файл від мінігрупи) в гугл-класі.
Обов'язково вказати прізвища здобувачів, які працювали у мінігрупі.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Тема 1. Балкани: історія та сьогодення.

Підготовка до лекції. Опрацювання наукової літератури.

Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до ХХ ст.) : курс лекцій : навч. посіб. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл.; В. І. Яровий [та ін.]. Київ: Либідь, 2001. 628 с.

Балканська субрегіональна підсистема міжнародних відносин : історико-політичний вимір : навч.–метод. посіб. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2022. 156 с. URL : <http://surl.li/koodr>.

Тема 2. Українська публіцистика в Болгарії.

Підготовка до лекції. Опрацювання наукової літератури.

Атаманенко А. Українці в Болгарії і Україна: потенціал співпраці. *Україна і Болгарія в історії Європи: зб. наук. праць*. Київ: Інститут історії України НАН України, 2019. С.177–194.

Теоретична спадщина Михайла Драгоманова в сучасних вимірах : зб. статей викладачів кафедри історії України НПУ імені М.П. Драгоманова. Київ : Вид–во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2011. 206 с.

Тема 3. Історія та сучасність українських медіа в Болгарії

Підготовка до лекції. Опрацювання наукової літератури.

Тертична А. Часописи посольства УНР в Софії: інструмент промоції України в Болгарії. *Український інформаційний простір*. Київ : Вид–во КНУКіМ, 2021. С. 209-219.

Блінов Є. М. Мовний та змістовий аспекти українського медіасередовища в Болгарії. *Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура: зб. наук. праць*. Київ: НАУ, 2023. С. 23–29.

Тема 4. Українське телебачення в Болгарії.

Підготовка до лекції. Опрацювання періоджерел.

Сергеєва О. Уродженка Болградського району стала ведучою новин на болгарському телебаченні. *Махала*. 21 червня 2023 року. URL: <http://surl.li/txеса>

Тема 5. Українські друковані медіа в Сербії.

Підготовка до лекції. Опрацювання наукової літератури.

Дроздовська О. Становлення української преси в Югославії (за матеріалами тижневика «Руски Новини» (1924-1941 рр.): зб. праць Науково-дослідного центру періодики. Львів. 2009. Вип. I. С. 119-134.

Тема 6. Видання русинської спільноти Сербії.

Підготовка до лекції. Опрацювання наукової літератури.

Мудрак М. Культурна діяльність української діаспори в Сербії (1991 р. – початок ХХІ ст.). *Київські історичні студії*. 2018. № 1. С. 74-79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Khs_2018_1_11.

Тема 7. Українська преса в Хорватії.

Підготовка до лекції. Опрацювання наукової літератури.

Блінов Є. М. Тематика і проблематика сучасних українських видань на Балканах (на прикладі часописів «Нова думка» та «Рідне слово»). *Діалог: Медіастудії*. Вип. 28. Одеса, 2022. С. 42-50. (Наукометрична база Index Copernicus).

Тема 8. Українське телебачення в Сербії та Хорватії.

Підготовка до лекції. Опрацювання наукової літератури.

Карацуба М. Діяльність з поширення української культури в Республіці Хорватія: історичний екскурс і сучасна ситуація. Українська діаспора в Хорватії. *Дриновський збірник*. Софія – Харків. 2021. Том XIV. С. 171-177.

Українці в Сербії. *Посольство України в Сербії*. 19 липня 2022 року. URL: <http://surl.li/txegm>

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Балканістика як наука.
2. Місце Балкан на геополітичній карті Європи.
3. Історичні зв'язки України з народами Балкан.
4. Політичні інтереси України на Балканах на тлі війни з Росією.
5. Україна – Болгарія: міждержавні та гуманітарні зв'язки.
6. Роль Одеси в національно–визвольній боротьбі балканських народів.
7. Болгарський період діяльності Михайла Драгоманова.
8. Стаття «Чудацькі думки про українську національну справу»: історичне значення та сучасна оцінка.
9. «Українсько–български Преглед» – часопис доби визвольних змагань.
10. Болгарське видання часів УНР «Українско слово».
11. Видання «Українски вести»: тематика та проблематика.
12. Особливості висвітлення сучасних подій виданням «Українски вести» та українськими медіа.
13. Українське мовлення на Болгарському національному телебаченні.
14. Історія української діаспори на території сучасної Сербії.
15. Формування українських емігрантських кіл на території Югославії у міжвоєнний період.
16. Сучасні виклики україно–сербських відносин.
17. Розповсюдження українських видань у СФРЮ та в незалежних державах на теренах колишньої Югославії.
18. Часопис Союзу русинів–українців Сербії «Голос Союзу».
19. Технічні та творчі особливості видання українців Сербії «Рідне слово».
20. Особливості висвітлення сучасних подій в Україні виданням «Рідне слово».
21. Русини в Україні та на Балканах.
22. Видання сербських русинів «Руске слово».
23. Молодіжний часопис сербських русинів «МАК».
24. Історія та сьогодення української та русинської спільноти в Хорватії.

25. Українці та хорвати: історичні паралелі та досвід взаємодії.
26. Часопис «Вісник української громади в Хорватії».
27. Часопис «Слово Кобзаря».
28. Часопис хорватських русинів «Нова думка».
29. Тематичні особливості українських програм телебачення Воєводини.
30. Програми українського мовлення на хорватському телебаченні.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Балканська субрегіональна підсистема міжнародних відносин: історико-політичний вимір : навч.–метод. посіб. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2022. 156 с. URL: <http://surl.li/koodr> (дата звернення: 30.08.2024)
2. Ізборник: Історія України IX-XVIII ст. *Першоджерела та інтерпретації*. URL: <http://izbornyk.org.ua/drag/drag.htm> (дата звернення: 30.08.2024)
3. Михайлин І. Л. Основи журналістики : посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 496 с.
4. Мудрак М. Культурна діяльність української діаспори в Сербії (1991 р. – початок XXI ст.). *Київські історичні студії*. 2018. № 1. С. 74-79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Khs_2018_1_11. (дата звернення: 30.08.2024)

Додаткова

5. Атаманенко А. Українці в Болгарії і Україна: потенціал співпраці. *Україна і Болгарія в історії Європи: зб. наук. праць*. Київ: Інститут історії України НАН України, 2019. С.177-194.
6. Барбіл Б. Хорватія: Українці після «Розритої могили». *Свобода*. 2 квітня 2020 р. URL: <http://surl.li/koqil> (дата звернення: 30.08.2024)
7. Власенко В. М. Українська емігрантська преса міжвоєнного періоду в Болгарії. *Сумська старовина*. 2017. № 51. С. 35-47.
8. Власенко В. М. Формування міжвоєнної української політичної еміграції в Югославії (перша хвиля). *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. 2014. № 39. С. 119-125.
9. Дроздовська О. Становлення української преси в Югославії (за матеріалами тижневика «Руски Новини» (1924-1941 рр.): *зб. праць Науково–дослідного центру періодики*. Львів, 2009. Вип. I. С. 119–134.
- 10.Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. Львів : ПАІС, 2008. 276 с

11. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) : курс лекцій : навч. посіб. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл.; В. І. Яровий [та ін.]. Київ: Либідь, 2001. 628 с.
12. Карацуба М. Діяльність з поширення української культури в Республіці Хорватія: історичний екскурс і сучасна ситуація. Українська діаспора в Хорватії. *Дриновський збірник*. Софія – Харків. 2021. Том XIV. С. 171-177.
13. Теоретична спадщина Михайла Драгоманова в сучасних вимірах : зб. статей викладачів кафедри історії України НПУ імені М. П. Драгоманова. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. 206 с.
14. Тертична А. Часописи посольства УНР в Софії: інструмент промоції України в Болгарії. *Український інформаційний простір*. Київ : Вид-во КНУКіМ, 2021. С. 209-219.
15. Матанова Т. Комунікаційні пространства на українците в Българія. *Българска україністика*. 2013. № 3. С. 150-163.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека ОНУ імені І. І. Мечникова. URL: <http://lib.onu.edu.ua/ua/elektronnaa-biblioteka/> (дата звернення: 30.08.2024)
2. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://odnb.odessa.ua/> (дата звернення: 30.08.2024)
3. Офіційний сайт ОНУ імені І. І. Мечникова. URL: <http://onu.edu.ua/uk/> (дата звернення: 30.08.2024)
4. Офіційний сайт факультету журналістики, реклами та видавничої справи. URL: <http://fj.onu.edu.ua/library/> (дата звернення: 30.08.2024)

**РОЗПОДІЛ БАЛІВ,
ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ**

Поточний контроль		Сума балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	
50	50	100

Поточний контроль								Сума балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	100
14	14	14	8	14	14	14	8	

*Примітка: Практичні – 100 балів. Оцінка за тему 1, 2, 3, 5, 6, 7 (по 4 години на кожну тему) - максимум 14 балів. Оцінка за тему 4 і 8 (по 2 години на кожну тему) - максимум 8 балів.

Навчальне видання

УКРАЇНСЬКІ МЕДІА НА БАЛКАНАХ

Методичні вказівки та завдання до практичних занять
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 061 «Журналістика»

Укладач:

Блінов Євген Миколайович

В авторській редакції

Підписано до друку. 30.10.2024. Формат
60x90/16. Обсяг 1,74 ум. друк. арк.
Папір офсетний. Гарнітура «Times New
Roman». Наклад 100 прим. Зам. № 24051

Видавець і виготовлювач

С. Л. Назарчук

Україна, 65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 10

Тел.: 050 905 23 77. E-mail: selen_odessa@ukr.net

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДЖ № 7024 від 23.12.2019 р.